

specifically justified, but is accepted as granted during communication and learning, as a result of "being among people", and more precisely, it is "impregnated" "into the head". It implements the deterministic impact on human behavior (including mental activity) as the so-called "admitted being".

Key words: Image/picture, "language game" is a "form of life".

Отримано: 6.08.2014 р.

УДК 159.9.075

Мул С.А.

РЕЗУЛЬТАТИ СТАТИСТИЧНОЇ ПЕРЕВІРКИ ОДНОРІДНОСТІ ЗА РІВНЕМ СФОРМОВАНOSTI СТРУКТУРНИХ КОМПОНЕНТІВ ПСИХОЛОГІЇ ГОТОВНОСТІ ОФІЦЕРА-ПРИКОРДОННИКА ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мул С.А. Результати статистичної перевірки однорідності за рівнем сформованості структурних компонентів психології готовності офіцера-прикордонника до професійної діяльності. У статті розкриваються результати формульованого експерименту між респондентами контрольних і експериментальних груп, статистичної перевірки однорідності за рівнем сформованості структурних компонентів психології готовності офіцера-прикордонника до професійної діяльності шляхом зіставлення двох та більше емпіричних розподілів однієї і тієї ж ознаки. Одержані емпіричні значення порівнювались із критичними, були зроблені та об'рунтовані висновки.

Ключові слова: готовність, коефіцієнт, розподіл, група, респондент.

Мул С.А. Результаты статистической проверки однородности по уровню сформированности структурных компонентов психологии готовности офицера-пограничника к профессиональной деятельности. В статье раскрываются результаты формирующего эксперимента между респондентами контрольных и экспериментальных групп, статистической проверки однородности по уровню сформированности структурных компонентов психологии готовности офицера-пограничника к профессиональной деятельности путем сопоставления двух и более эмпирических распределений одного и того же качества. Полученные эмпирические значения сравнивались с критическими, были сделаны и обоснованы выводы.

Ключевые слова: готовность, коэффициент, распределение, группа, респондент.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Упродовж 2012-2014 років нами досліджується психологія готовності до професійної

діяльності офіцера-прикордонника. В роботі використано комплекс методик для визначення стану психології готовності офіцера-прикордонника до професійної діяльності, а саме: вивчення стилів керівництва, вивчення комунікативних та організаційних схильностей, дослідження орієнтаційних стилів професійно-діяльнісного спілкування, вивчення ситуативно-особистісних орієнтацій, дослідження стратегій поведінкової активності в стресових умовах, вивчення стилів роботи керівника з документацією.

Користуючись отриманими емпіричним шляхом результатами досліджень психології готовності офіцерів-прикордонників, вибудована модель психології готовності офіцера-прикордонника до професійної діяльності (ПГофПД). Структурно модель включає в себе функціональні блоки: мотиваційно-професійний, когнітивно-оцінний, операційно-особистісний, психологічно-вольовий.

Враховуючи те, що теоретичне обґрунтування моделювання психології готовності офіцера-прикордонника до професійної діяльності не здійснювалось психологією, але при цьому широко досліджувався феномен "психологічна готовність", сучасною наукою опрацьований потужний інструментарій математичних зіставлень емпіричного розподілу признака (наявності, рівня тощо) з теоретичним – рівномірним, наявним, таким, який би відповідав висунутим вимогам (нормальним), наявний у дослідженні досить значний об'єм вибірки та застосований комплекс психологічних методик по кожному блоку моделі нами використаний критерій Пірсона.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Цікавими з позицій вирішення математичних проблем через поєднання логічних методів є роботи Т.А. Таран, математичних Сидоренко О.В., Руденко В.М., з позицій імітаційного моделювання роботи А. Пріцкера, С.А. Яковлєва, теорії масового обслуговування Б.Д. Гнеденка, І.М. Коваленка та інших.

Метаю статті є визначення рівня сформованості кожного блоку психології готовності офіцера-прикордонника до професійної діяльності через використання критерію Пірсона в умовах формуального експерименту між респондентами контрольних і експериментальних груп.

Виклад основного матеріалу. Аналіз компонентів психологічної готовності (ПГофПД) засвідчив, що найбільш повною мірою за формування блоку №1 готовності до професійної діяльності відповідають мотиваційний та професійний компоненти психології готовності до професійної діяльності офіцера-прикордонника. Формуванню блоку №2 більшою мірою відповідають оцінний та когнітивний компоненти

ПГофПД. Для формування блоку №3 найважливішими є особистісний та операційний блоки ПГофПД. Вольові та психологічні компоненти ПГофПД сприяють формуванню блоку №4 успішної професійної діяльності. Звісно, такий розподіл є дещо умовним, оскільки всі зазначені компоненти досить значною мірою корелюють, кожен компонент ПГофПД є самостійно важливим і є частиною системи ПГофПД. Однак виділення специфічних компонентів ПГофПД дозволило здійснити оцінку розвитку складових готовності до успішної професійної діяльності.

Для кількісної оцінки складових ми застосували вищезазначені методики, звівши всі до єдиної шкали: низький рівень – 0,5-20 балів; середній рівень 20,5 – 70 балів; високий рівень – більше 70 балів. Зважаючи на гендерні відмінності психологічної готовності, результати дослідження складових виокремлювались для військовослужбовців жіночої статі.

Загальний обсяг вибірки досліджуваних складав 610 осіб офіцерського складу прикордонної служби. З них 496 чоловіків і 114 жінок.

Зведені дані, щодо дослідження складових ПГофПД до успішної професійної діяльності представлені у таблиці 1. Загалом дослідженням було охоплено 610 осіб офіцерського складу прикордонної служби. З них 496 чоловіків і 114 жінок.

Таблиця 1

Стан психологічної готовності до успішної професійної діяльності

Блоки сформованості ПГофПД	Кількість осіб, що знаходяться на відповідному рівні						Сер. рівень	
	високий		середній		низький			
	Ч	Ж	Ч	Ж	Ч	Ж		
Блок №1 (мотиваційно-професійний)	42	10	358	69	96	35	45,8	41,9
Блок №2 (когнітивно-оцінний)	81	24	300	62	115	28	46,8	47,7
Блок №3 (операційно-особистісний)	92	27	190	42	214	45	40,5	43,3
Блок №4 (психологічно-вольовий)	146	28	268	62	82	20	53,0	51,3

Дані діагностичного етапу дослідження представляли собою дві групи характеристик обстежуваних – соціально-демографічну і особистісно-психологічну. До першої належали характеристики: віку і

статі. Другу складала чотири змінних (за блоками сформованості ПГОфПД), презентованих номінальними шкалами.

Загальний обсяг вибірки досліджуваних складав 610 осіб офіцерського складу прикордонної служби. З них 496 чоловіків і 114 жінок. Із загального обсягу вибірки було відібрано контрольну (КГ) і експериментальну групи (ЕГ) досліджуваних. Відбір здійснювався із дотриманням репрезентативності та однорідності.

Репрезентативність забезпечувалась тим, що до складу обох груп потрапили представники всіх підрозділів, серед яких проводилась дослідно-експериментальна робота в рамках констатувального експерименту.

Однорідність забезпечувалась за рахунок перевірки однорідності за всіма досліджуваними показниками та основними якісними показниками (вік, освіта, рівень сформованості ПГОфПД, приблизно однакова кількість респондентів кожної статі тощо).

З урахуванням цих вимог, а також з природних причин (ротація особового складу, звільнення, довготривалі відпустки, відрядження) до контрольної групи було обрано 274 респонденти, серед яких 42 особи жіночої статі, до експериментальної групи потрапило 276 осіб, серед яких 46 жінок.

Статистична перевірка однорідності за рівнем сформованості блоків ПГОфПД здійснювалась за допомогою статистичного критерію -критерій Пірсона. Цей критерій може застосовуватись для зіставлення двох або більше емпіричних розподілів однієї і тієї ж ознаки [3, с. 113-141].

При порівнянні двох емпіричних розподілів емпіричне значення критерію обчислюється за формулою:

$$\chi^2_{емп} = \sum_{i=1}^k \frac{(f_{емпi} - f_{теор})^2}{f_{теор}} \quad (1)$$

де $f_{емпi}$ – емпірична частота по i -тому розряду ознаки, $f_{теор}$ – відповідна теоретична частота, i – порядковий номер розряду (рівня), k – кількість розрядів ознаки (кількість рівнів).

Теоретичні частоти обчислюються за формулою:

$$f_{теор} = \frac{(сума частот відповідного рядка) \cdot (сума частот відповідного стовпчика)}{(загальна кількість спостережень)} \quad (2)$$

Кількість ступенів свободи при співставленні двох емпіричних розподілів визначається з формули:

$$v = (k - 1) \cdot (c - 1) \quad (3)$$

де k – кількість розрядів ознаки (рядків в таблиці емпіричних частот або кількість рівнів), c – кількість розподілів, що порівнюються (стовпчиків в таблиці емпіричних частот).

Для умов нашого дослідження:

$$v = (k - 1) \cdot (c - 1) = (3 - 1) \cdot (2 - 1) = 2 \quad (4)$$

При зіставленні двох емпіричних розподілів статистичні гіпотези будуть наступним чином.

Основна (H_0) – емпіричний розподіл 1 (за рівними сформованості блоків ПГОФПД у контрольній групі) не відрізняється від емпіричного розподілу 2 (за тими ж рівнями у експериментальній групі);

Конкуруюча (H_1) – емпіричний розподіл 1 (у КГ) відрізняється від розподілу 2 (у ЕГ).

Для прийняття чи спростування основної гіпотези обчислене за вибіркою емпіричне значення критерію порівнюється із критичним значенням [3, с. 328]. Для умов нашого дослідження критичні значення будуть наступними:

$$\chi_{кр}^2 = \begin{cases} 5,991 (p \leq 0,05) \\ 9,210 (p \leq 0,01) \end{cases} \quad (5)$$

Слід зазначити, що нами витримані всі обмеження даного критерію: вибірки є достатньо великими ($n > 30$), розряди ознаки мають більше двох значень та не перекриваються (одна і та ж особа не може мати різні рівні сформованості ПГОФПД) та розряди перекривають увесь діапазон варіативності ознаки. Групування на розряди є однакоим для всіх вибірок, оскільки проводилось за однаковою методикою у всіх підрозділах, обраних для формувального експерименту.

Розподіл респондентів контрольних та експериментальних груп за рівнями сформованості блоків ПГ представлено в таблиці 2.

Таблиця 2

Перевірка однорідності респондентів контрольних та експериментальних груп за рівнем сформованості блоків ПГ на початку формувального експерименту

Блоки групи	Блок №1		Блок №2		Блок №3		Блок №4	
	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ
високий	18	19	21	20	18	22	41	42
середній	195	203	181	188	131	134	193	195
низький	61	54	72	68	125	120	40	39
Середній рівень	44,18	45,22	43,10	43,55	36,00	37,17	49,4	49,6

Для обчислення емпіричного значення критерію для загальної сукупності респондентів (274 КГ і 276 ЕГ) використаємо методику, описану вище. Для обчислення теоретичних частот заповнимо розрахункову таблицю 3 за формулою 2.

Таблиця 3

Розрахунок теоретичних частот для χ^2 критерію Пірсона
Блок №1 (мотиваційно-професійний)

Емпіричні частоти		Суми	Теоретичні частоти	
КГ	ЕГ		КГ	ЕГ
18	19	37	18,4327273	18,56727
195	203	398	198,276364	199,7236
61	54	115	57,2909091	57,70909

Для обчислення емпіричного значення критерію заповнимо розрахункову таблицю 4, записавши відповідні теоретичні частоти у другому стовпчику таблиці.

Таблиця 4

Розрахунок емпіричного значення критерію χ^2
Блок №1 (мотиваційно-професійний)

$f_{i\text{емп}}$	$f_{i\text{теор}}$	$f_{i\text{емп}} - f_{i\text{теор}}$	$(f_{i\text{емп}} - f_{i\text{теор}})^2$	$\frac{(f_{i\text{емп}} - f_{i\text{теор}})^2}{f_{i\text{теор}}}$
18	18,43273	-0,432727	0,187252893	0,0102
195	198,2764	-3,276364	10,73455868	0,0541
61	57,29091	3,709091	13,75735537	0,2401
19	18,56727	0,432727	0,187252893	0,0101
203	199,7236	3,276364	10,73455868	0,0537
54	57,70909	-3,709091	13,75735537	0,2384
				$\chi^2_{\text{емп}} = 0,6067$

Одержане в останньому стовпчику таблиці емпіричне значення критерію виявилось меншим від критичного значення, що дозволяє з надійністю не менше 99% стверджувати, що справедлива основна статистична гіпотеза: респонденти контрольної та експериментальної груп не відрізняються за рівнем сформованості ПКК. Дані розрахунки по кожному блоку ПГОфПД наведені в таблицях 5-12.

Таблиця 5

Розрахунок теоретичних частот для χ^2 критерію Пірсона
Блок №1 (мотиваційно-професійний)

Емпіричні частоти		Суми	Теоретичні частоти	
КГ	ЕГ		КГ	ЕГ
18	19	37	18,4327272	18,5672727
195	203	398	198,2763636	199,7236364
61	54	115	57,290909	57,7090909

Таблиця 6

**Розрахунок емпіричного значення критерію χ^2
Блок №1 (мотиваційно-професійний)**

$f_{i \text{ емп}}$	$f_{i \text{ теор}}$	$f_{i \text{ емп}} - f_{i \text{ теор}}$	$(f_{i \text{ емп}} - f_{i \text{ теор}})^2$	$\frac{(f_{i \text{ емп}} - f_{i \text{ теор}})^2}{f_{i \text{ теор}}}$
18	18,4327272	-0,432727	0,187252893	0,0102
195	198,2763636	-3,276364	10,73455868	0,0541
61	57,290909	3,709091	13,75735537	0,2401
19	18,5672727	0,432727	0,187252893	0,0101
203	199,7236364	3,276364	10,73455868	0,0537
54	57,7090909	-3,709091	13,75735537	0,2384
				$\chi^2_{\text{ емп}} = 0,6067$

Таблиця 7

Розрахунок теоретичних частот для χ^2 критерію Пірсона

Емпіричні частоти		Суми	Теоретичні частоти	
КГ	ЕГ		КГ	ЕГ
21	20	41	20,4254545	20,57455
181	188	369	183,829091	185,1709
72	68	140	69,7454545	70,25455

Таблиця 8

**Розрахунок емпіричного значення критерію χ^2
Блок №2 (когнітивно-оцінний)**

$f_{i \text{ емп}}$	$f_{i \text{ теор}}$	$f_{i \text{ емп}} - f_{i \text{ теор}}$	$(f_{i \text{ емп}} - f_{i \text{ теор}})^2$	$\frac{(f_{i \text{ емп}} - f_{i \text{ теор}})^2}{f_{i \text{ теор}}}$
21	20,42545	0,574545	0,330102479	0,0162
181	183,8291	-2,829091	8,003755372	0,0435
72	69,74545	2,254545	5,082975207	0,0729
20	20,57455	-0,574545	0,330102479	0,0160
188	185,1709	2,829091	8,003755372	0,0432
68	70,25455	-2,254545	5,082975207	0,0724
				$\chi^2_{\text{ емп}} = 0,2642$

Таблиця 9

**Розрахунок теоретичних частот для χ^2 критерію Пірсона
Блок №3 (операційно-особистісний)**

Емпіричні частоти		Суми	Теоретичні частоти	
КГ	ЕГ		КГ	ЕГ
18	22	40	19,9272727	20,07273
131	134	265	132,018182	132,9818
125	120	245	122,054545	122,9455

Таблиця 10

**Розрахунок емпіричного значення критерію χ^2
Блок №3 (мотиваційно-професійний)**

$f_{i \text{ емп}}$	$f_{i \text{ теор}}$	$f_{i \text{ емп}} - f_{i \text{ теор}}$	$(f_{i \text{ емп}} - f_{i \text{ теор}})^2$	$\frac{(f_{i \text{ емп}} - f_{i \text{ теор}})^2}{f_{i \text{ теор}}}$
18	19,92727	-1,927273	3,714380165	0,1864
131	132,0182	-1,018182	1,036694215	0,0079
125	122,0545	2,945455	8,675702479	0,0711
22	20,07273	1,927273	3,714380165	0,1850
134	132,9818	1,018182	1,036694215	0,0078
120	122,9455	-2,945455	8,675702479	0,0706
				$\chi^2_{\text{емп}} = 0,5287$

Таблиця 11

**Розрахунок теоретичних частот для χ^2 критерію Пірсона
Блок №4 (психологічно-вольовий)**

Емпіричні частоти		Суми	Теоретичні частоти	
КГ	ЕГ		КГ	ЕГ
41	42	83	41,3490909	41,65091
193	195	388	193,294545	194,7055
40	39	79	39,3563636	39,64364

Таблиця 12

**Розрахунок емпіричного значення критерію χ^2
Блок №4 (психологічно-вольовий)**

$f_{i \text{ емп}}$	$f_{i \text{ теор}}$	$f_{i \text{ емп}} - f_{i \text{ теор}}$	$(f_{i \text{ емп}} - f_{i \text{ теор}})^2$	$\frac{(f_{i \text{ емп}} - f_{i \text{ теор}})^2}{f_{i \text{ теор}}}$
41	41,34909	-0,349091	0,121864463	0,0029
193	193,2945	-0,294545	0,086757025	0,0004
40	39,35636	0,643636	0,414267769	0,0105
42	41,65091	0,349091	0,121864463	0,0029
195	194,7055	0,294545	0,086757025	0,0004
39	39,64364	-0,643636	0,414267769	0,0104
				$\chi^2_{\text{емп}} = 0,0277$

Нами було проведено також перевірку однорідності за рівнем сформованості ПГОфПД у кожному прикордонному підрозділі, що брав участь у дослідженні. Одержані емпіричні значення критерію: $\chi^2_{\text{емп}} = 0,2642$, $\chi^2_{\text{емп}} = 0,5287$, $\chi^2_{\text{емп}} = 0,0277$ дозволили зробити висновок, що відібрані

для участі у формуальному експерименті групи не відрізняються за рівнем сформованості психології готовності офіцера-прикордонника до професійної діяльності і можуть брати участь у формуальному експерименті.

По завершенні формуального експерименту нами повторно досліджено рівень сформованості компонентів психологічної готовності до професійної діяльності з використанням методик, описаних вище.

Вивчення та аналіз отриманих даних дозволили визначити сформованість рівнів ПГОфПД за кожним блоком. Результати представлені в таблиці 13.

Таблиця 13

Перевірка однорідності респондентів контрольних та експериментальних груп за рівнем сформованості блоків ПГО на кінець формуального експерименту

Блоки групи	Блок №1		Блок №2		Блок №3		Блок №4	
	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ
високий	84	52	69	53	70	55	98	81
середній	170	186	183	187	180	182	166	166
низький	20	38	22	36	24	39	10	29
Середній рівень	56,64	50,83	54,74	51,20	54,60	51,03	59,45	55,13
$\chi^2_{емп}$	13,8276		5,5137		5,3753		10,8638	

Одержані емпіричні значення критерію порівнювались із критичними. Дане порівняння дозволило із надійністю не менше 93% стверджувати, що наприкінці формуального експерименту між респондентами контрольних і експериментальних груп існують значимі відмінності за рівнем сформованості кожного блоку психології готовності офіцера-прикордонника до професійної діяльності, кожен блок моделі є самостійним, як за змістом, так і за психологічними можливостями впливу на загальний для діяльності офіцера рівень психології готовності до прикордонної діяльності.

Отже, побудована нами модель психології готовності офіцера-прикордонника до професійної діяльності максимально враховує наявні в охороні державного кордону процеси інформованості про наш об'єкт моделювання, визначає важливість факторів, параметрів щодо врахування їх взаємозв'язку, забезпечує підбір адекватного математичного апарату, формалізує умови складного соціального явища (наявність якісного характеру інформації про значну частину факторів, прагнення до формалізації яких призводить до ускладнення обчислень

і одержання неточних результатів). При побудові і оцінці нашої моделі неможливо здійснити пряму перевірку відповідності моделі і оригіналу, тому що вона стосується майбутнього стану об'єкта, який ми досліджуємо. При цьому наш об'єкт існує, але ми не знаємо, які зміни з ним можуть відбутися в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Борн Г. Форматы данных / Г. Борн. – К. : Торгово-издательское бюро BHV, 1995.
2. Боровик О.В. Дослідження операцій в оперативно-службовій діяльності органів охорони державного кордону : підручник / О.В. Боровик. – Хмельницький : НАДПСУ ім. Б.Хмельницького, 2009. – 444 с.
3. Сидоренко Е.В. Методи математической обработки в психологии / Е.В. Сидоренко. – СПб. : ООО "Речь", 2000. – 350 с.
4. Максименко С.Д. Основи генетичної психології : навч. посібник / С.Д. Максименко. – К. : НПЦ Перспектива, 1998. – 528 с.
5. Прицкер А. Введение в имитационное моделирование и язык СЛАМП / А. Прицкер. – М. : Мир, 1987.
6. Гнеденко Б. Д Введение в теорию массового обслуживания / Б.Д. Гнеденко, И. Н. Коваленко. – М. : Наука, 1987.

Spisok vikoristanih dzherel:

1. Born G. Formaty dannyh / G. Born. – K. : Torgovo-izdatel'shooe bjuro BHV, 1995.
2. Borovik O.V. Doslidzhennja operacij v operativno-sluzhbovij dijal'nosti organiv ohoroni derzhavnogo kordonu : pidruchnik / O.V. Borovik. – Hmel'nic'kij : NADPSU im. B.Hmel'nic'kogo, 2009. – 444 s.
3. Sidorenko E.V. Metodi matematicheskoy obrabotki v psihologii / E.V. Sidorenko. – SPb. : OOO "Rech'", 2000. – 350 s.
4. Maksimenko S.D. Osnovi genetichnoji psihologii : navch. posibnik / S.D. Maksimenko. – K. : NPC Perspektiva, 1998. – 528 s.
5. Pricker A. Vvedenie v imitacionnoe modelirovanie i jazyk SLAMP / A. Pricker. – M. : Mir, 1987.
6. Gnedenko B. D Vvedenie v teoriju massovogo obsluzhivanija / B.D. Gnedenko, I. N. Kovalenko. – M. : Nauka, 1987.

Mul S.A. The statistical test of homogeneity in terms of formation of structural components of the psychology of the officer's border guard readiness to the profession. The paper presents the study of psychological readiness for professional work of the border guard officer. The results of the forming

experiment and statistical test of homogeneity in terms of structural components of readiness formation of the officer border guards to the profession has been disclosed

In this paper a set of techniques used to determine the state of readiness of border guard officer to the profession: the study of leadership styles, organizational and communication skills study, researching of the orientation styles in vocational-activity communication, learning of the situational and personal orientations, , behavioral activity strategies in stressful conditions study, styles of the work with documents.

The model of the psychological readiness of the officer border guards to for the profession (PRobgP) was elaborated. Structural model includes functional blocks: a professionally- motivational, cognitive-evaluative, personally-operational, and psychologically-volitional.

The purpose of this article is to determine the level of formation of each readiness unit by using the Pearson χ^2 criterion in terms of forming experiment.

The structural model of the officer's border guards psychological readiness is presented. It has been shown, that extracted specific components PRobgP are allowed an evaluation of readiness for professional activity.

A model of psychological readiness of the officer border guards to the profession takes into account available to the state border protection information about our object modeling, emphasizes the importance of factors and parameters on account of their relationship, provides a selection of adequate mathematical apparatus, formalizes a complex social phenomenon.

Generally, selection and highlighting of the PRobgP specific components allowe an assessment of the readiness for successful professional activity.

Key words: *readiness, coefficient, allocation, group, respondent.*

Отримано: 20.08.2014 р.

УДК 159.923.54'876

Набочук О.Ю.

СТРУКТУРА ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Набочук О.Ю. *Структура екологічної свідомості особистості.*
У статті описано екологічну свідомість людини як сукупність найбільш різноманітних за своєю природою духовних утворень. Розглянуто екологічну свідомість як компонент екологічного світогляду. Проаналізовано екологічну свідомість індивіда як складне особистісне утворення, що вміщує у собі знання про навколишній світ, природоохоронні вміння, психічні дії, які забезпечують узагальнене й цілеспрямоване відображення зовнішнього світу, простору тощо, прогнозування наслідків поведінки та діяльності, контроль й управління діями особистості. Запропоновано власне визначення екологічної свідомості особистості.

Ключові слова: *екологічна свідомість, екологічний світогляд, знання про навколишній світ, природоохоронні вміння, відображення зовнішнього світу.*